

■ CANVAS

— ARCHITB E L G E —

ARCHIBELGE.

Het lelijkste land ter wereld?

Een driedelige documentaire - vanaf woensdag 6 mei

De bekende architect Renaat Braem noemde België ooit het lelijkste land ter wereld. Schoonheid en lelijkheid zijn relatieve begrippen, maar de Belgische architectuur is op zijn minst merkwaardig te noemen. De driedelige documentaire reeks **Archibelge** benadert de Belgische architectuur en ruimtelijke orde vanuit de identiteit van de Belgen zelf, meer bepaald de manier waarop we werken, wonen en ons ontspannen. Elk van die drie facetten komt aan bod in één aflevering, respectievelijk met de nadruk op Brussel, het platteland en de kust. Het resultaat is een indringende en visueel verrassende kijk op de Belgische architectuur, met getuigenissen van mensen die daar een uitgesproken mening over hebben, zoals Eric De Kuyper, Geert Van Istendael en Hannes Coudenys. Waarom ziet België eruit zoals het eruitziet en hoe moet het nu verder? In **Archibelge**, vanaf woensdag 6 mei om 21.30 u. op Canvas.

De schoonheid van het lelijke

België ziet er op zijn zachtst gezegd bijzonder uit. Aan welke kant van de taalgrens je ook staat, welke steenweg je ook volgt, welke stad of regio je ook doorkruist: nergens anders ter wereld kom je zo'n bizarre en intrigerende vorm van urbanisatie tegen. Of liever: zo'n gebrek aan urbanisatie. Die merkwaardige benadering van architectuur en ruimtelijke orde heeft België zijn unieke uitzicht gegeven. Ons architecturale landschap is dan ook moeilijk te vatten. Het is alles en niets tegelijkertijd.

Archibelge is een reis langs die fascinerende diversiteit aan gebouwen die de Belgen dagdagelijks gebruiken. Onderweg ontmoeten we ook een waaier van mensen met een duidelijke visie op de Belgische architectuur, zoals **Hannes Coudenys** (auteur *Ugly Belgian Houses*), een man met een ongezouten mening die de Belgische identiteit ontdekt in allerlei bizarre bouwsels langs de steenweg; auteur en journalist **Geert Van Istendael**, die de typisch 'koterij' beschouwt als een metafoor voor België; mobiliteitsdeskundige **Kris Peeters** (*De file voorbij*), die onze dubbelzinnige relatie met de lintbebouwing uit de doeken doet; professor culturele en sociale geografie **Eric Corijn** (*Kan de stad de wereld redden?*), die de complexiteit van Brussel aankaart; schrijver en regisseur **Eric De Kuyper** (*Met zicht op zee*), die ons een inkijk geeft in zijn haat-liefde verhouding met de Belgische kustlijn; en architect en ruimtelijk planner **Charlotte Geldof** (*Magnificent Surroundings*), die gepassioneerd haar toekomstvisie verduidelijkt over de manier waarop we kunnen bouwen op zee.

Archibelge - Aflevering 1 : Brussel op zoek naar zichzelf woensdag 6 mei

Brussel is waar de Belg werkt, en liefst niet meer dan dat. Maar de stad is minder zielloos dan ze lijkt. De permanente bewoners vechten voor hun identiteit en erkenning.

Brussel is een stad van komen en gaan. Het is een plek waar massaal veel Belgen werken, maar meestal niet meer dan dat. Honderdduizenden pendelaars stromen er elke ochtend toe om 's avonds weer te vertrekken. Brussel lijkt een transitzone, waarbij de torenhoge kantoorgebouwen bijdragen tot de identiteit van een lelijke, verlaten stad.

De Brussels-Berlijnse kunstenaar **David Helbich**, bekend van het fotoboek *Belgian Solutions*, heeft daar zo zijn eigen visie op: *“De beroemde architect Renaat Braem zei ooit over België: het is een lappendeken, aaneengenaaid door een krankzinnige. Hij noemde België dan ook het lelijkste land ter wereld. Maar ik vind het geweldig, al moet ik hem in zekere zin wel gelijk geven. Maar de vraag blijft: wat doe je met die lelijkheid.”*

Stefan Van Camp, historicus en stadsgids: *“Van maandag 's ochtends tot vrijdagnamiddag komt men hier in drommen aan, gaat naar de kantoren en dan 's avonds terug dezelfde weg. Maar de stad mag je niet binnen. Dat is te gevaarlijk. Dat is niet aangewezen, te vuil en weet ik wat allemaal. Maar die mensen zijn enorm verwonderd als ze zien dat er ook een stad bestaat met toch een enorme gelaagdheid, met een grote rijkdom aan verschillende wijken, aan verschillende bevolkingen die heel erg de moeite waard is om te ontdekken.”*

Brussel is een stad waar politici en bouwpromotoren onherstelbare wonden hebben nagelaten. Volksbuurten moesten wijken voor kantoorgebouwen, concepten als 'façadisme' en 'Manhattan aan de Zenne' zagen hier hun levenslicht. Maar *Archibelge* bekijkt Brussel niet als een wanstaltig samenraapsel, maar als een surrealistische collage van visies en dromen die in het dagelijks leven op elkaar zijn geplakt. De focus ligt daarbij ook op initiatieven van bewoners tegen wat hun opgedrongen wordt. De Brusselaar is bij uitstek de flexibele Belg die zich telkens weer moet aanpassen aan de omstandigheden die de stad hem voorlegt.

Eén van hen is **Gerda Vandendriessche**, mede-oprichtster van het collectieve woonproject 'Brutopia': *“Het is een illusie: ieder zijn eigen huisje, en eigen tuintje, en eigen autootje. Dit is niet meer van deze tijd. Het is eigenlijk niet meer verantwoord voor de volgende generaties.”*

Archibelge - Aflevering 2 : De steenweg

woensdag 13 mei

De steenweg op het platteland is waar de Belg woont en zijn eigen zin doet. Hacienda's en fermettes staan liefdevol zij aan zij. Maar de Belg bouwt het liefst aan de achterkant, waar koterijen een surrealistisch en ordeloos geheel vormen.

In deze tweede aflevering reizen we langs de typische Belgische steenwegen, langs de lintbebouwing en koterijen. Die trip toont ons de eigenwijze woonwens van de Belg en laat ons zien waar de 'baksteen' in onze maag vandaan komt.

Hannes Coudenys, blogger en auteur van *Ugly Belgian Houses*: *“Een steenweg kun je vrij snel herkennen aan de grote contrasten. Je hebt swingcafé La Palma met palmbomen ervoor. En je waant je in Mallorca, of zoiets. En dan ernaast staat de typische fermette. En daar weer naast een bouwbedrijf of een rood konijn. Het is zo herkenbaar dat het ook voelt als thuis. Ik ben ook wel blij dat er hier een soort van vrijheid is om mooie dingen te kunnen doen. Het probleem is dat als die vrijheid er is, er ook lelijkheid van komt. Ik raad mensen aan om dat eens te doen: in plaats van in de natuur te gaan wandelen, ga gewoon een keertje naar de steenweg. De Belgische natuur.”*

Geert Van Istendael, auteur en journalist: *“Zodra we de voorgevel goed bewonderd hebben, gaan we achterom een koffie drinken. Waar je eigenlijk woont, is in het hok achter het huis. En je bouwt dan ook zoveel mogelijk koterij erachter. België is mee gegroeid met de behoefte van de mens om in elkaar te flansen. Koterij is de metafoor van België.”*

Het liefst bouwt de Belg zijn huis op een eigen stukje grond, op het platteland en ver weg van de stad. En zo bouwt men het ene huis na het andere langs de steenweg die de uitgestrekte velden nu met zijn asfalt doorklieft. Met de aanpalende gebouwen wordt zelden rekening gehouden, en de Belg bouwt halsstarrig voort aan zijn eigen kasteeltje. De bewoners hebben een doelgerichte creativiteit ontwikkeld binnen die urbanistische chaos.

Kris Peeters, verkeersfilosoof en mobiliteitsdeskundige: *“We hadden er eigenlijk een beetje een afkeer van dat anderen ons gingen zeggen hoe ons huis er moest uitzien. En dat betekent dat je soms letterlijk je eigen paradijsje gaat creëren. Met allerlei attributen. Waarbij mensen in hun eigen privé wereld, miniwereld, paradijsje, hun geluk proberen gestalte te geven. De onleefbaarheid van de weg proberen we te compenseren door beelden zoals een palmboom, een idyllisch eilandje.”*

Archibelge - Aflevering 3 : Met zicht op zee

woensdag 20 mei

De kust is waar de Belg zich ontspant. Het is één langgerekte stad van 65 km lang en vaak maar 100 meter breed. Een Atlantic Wall, waar elke tijdelijke bewoner een stukje zicht op zee voor zichzelf opeist.

De zucht naar het zicht op zee heeft geleid tot een eindeloos komen en gaan van gebouwen aan onze kustlijn. Als eb en vloed schieten de bouwwerken en appartementsblokken de hoogte in om na verloop van tijd weer te verdwijnen en plaats te maken voor nóg hogere blokken.

Eric De Kuyper, auteur en regisseur: *“Iedereen heeft recht op zijn hokje. Het is een vrij democratische kust eigenlijk. Het nadeel is dat die hele kust één groot woonblok is geworden. Een techniek om die lelijkheid te vermijden, is om er zelf in te gaan wonen. Want dan zie je het niet. Als je er in woont, besef je niet hoe lelijk het is. Of hoe saai het is. Want wat je ziet is allesbehalve saai. Dat is de zee. We zijn allemaal voyeurs van de zee.”*

Archibelge kijkt ook naar de toekomst van onze kustlijn. Het lijkt de ultieme droom van de mens om zich de zee volledig toe te eigenen, door er ook op te gaan bouwen. Maar de zee laat zich niet zomaar temmen.

Charlotte Geldof, architect en oprichtster van de denktank Magnificent Surroundings: *“Het is een gigantische uitdaging om te bouwen op zee. Het lijkt eenvoudig maar het is niet zo eenvoudig. Het is zoals naar de maan of naar Mars vliegen. Iedereen is geïnteresseerd in dat soort nieuwe gebieden en wat we daar zouden kunnen doen. Men blijft steeds volhouden dat de kust vol staat. En dat neemt men als argument om op zee te gaan bouwen.”*

***Archibelge* is een programma van Off World voor Canvas.**

MEER INFORMATIE

Tine Plasmans, perscoördinator Canvas - tel. 02 741 38 85 - tine.plasmans@vrt.be

INTERVIEWS

interviews@vrt.be

FOTO'S

Persfoto's zijn beschikbaar op het [Persportaal](#) van VRT Communicatie:

Geert Van Hoeymissen - Fotoredacteur Canvas - 02 741 35 59 - geert.vanhoeymissen@vrt.be